

Nr 282

Av herr Mattsson m. fl., om ändrade bestämmelser för återlån från de allmänna pensionsfonderna.

(Lika lydande med motion nr 329 i Andra kammaren)

Vid behandling av motioner vid 1961 och 1962 års riksdagar syftande till en reformering av återlänereglerna för ATP-fonderna har andra lagutskottet framhållit, att de gällande återlänereglerna inte i alla avseenden är helt ändamålsenliga. Med hänsyn till den korta tid som ATP-fonderna fungerat har emellertid de förslag till reformer som framförts vid nämnda riksdagar avvisats under hänvisning till att tillräcklig erfarenhet av verksamheten ännu inte vunnits. Situationen är nu väsentligen en annan, och erfarenheter måste nu sägas föreligga i tillräcklig omfattning för att frågan om återlänereglernas konstruktion kan upptagas till förnyad prövning.

Från centerpartiets sida framhölls redan vid återlånebestämmelsernas utformning att de mindre företagen uppenbarligen skulle komma att diskrimineras med hänsyn till bestämmelsernas utformning. Redan nu föreligger erfarenheter som bekräftar dessa farhågor. Lägsta belopp som genom en kreditinrättning kan återlånas enligt bestämmelserna är 500 kr. Det betyder att om de för ett år inbetalda ATP-avgifterna inte uppgår till 1 000 kr. återlån inte kan ifrågakomma. Räntan på lån från fonden till kreditinrättningen skall i regel med en halv procent överstiga högsta av bankerna tillämpade inlåningsränta. Återlånen skall amorteras på tio år.

I den utsträckning de mindre företagskategorierna inte har tillgång till kapital via hypoteksinstitut, som kan placera ATP-medel, torde de i praktiken endast undantagsvis kunna utnyttja lån av ATP-kapital med bestämmelsernas nuvarande utformning. Även om ett mindre företag kommer upp i den årliga avgiftssumma som ger återlånerätt, kan det dock endast erhålla ett mindre lån årligen, vilket inte kan anses tillfredsställande.

Med hänsyn till de allvarliga konsekvenser som de nuvarande bestämmelserna för återlånerätten synes medföra, speciellt för de mindre företagen med mindre än 20 anställda, bör en utredning om en reformering av återlånerätten med största skyndsamhet företas. Utredningen bör därvid pröva möjligheten att genomföra en reform innebärande att en viss kvot av ATP-avgifterna till andra och tredje pensionsfonderna placeras i kreditinstitut för utlåning av dessa efter sedvanliga bankmässiga grunder. Denna kvot bör vara minst hälften av avgifterna — motsvarande nu gällande återlå-

nerätt. Fondstyrelserna bör dock ha möjlighet att överskrida denna kvot när särskilda skäl talar härför.

Även den möjligheten synes emellertid böra prövas att innehavare av återlånerätt genom fullmakt överlåter denna till kreditinrättning, som på detta sätt skulle få möjligheter att tillgodose gemensamma kreditanspråk för grupper av återlåneberättigade. En närmare utredning av dessa reformer bör även innefatta en prövning av möjligheterna till sänkning av minimisumman för återlånerätt, eventuellt en höjning av återlånerätten från 50 till 75 procent av inbetalda avgifter och en förlängning av amorteringstiden från 10 till 20 år. Möjligheterna till sammanföring av återlånerätt för viss tid, t. ex. 5 år, bör även övervägas liksom en anpassning av räntenivån för återlånen till kreditinstituten till gängse inlåningsränta hos bankerna.

Vid en aktivering av lokaliseringspolitiken måste dessutom ATP-fondernas roll som kreditgivare uppmärksammas. Ett genomgående drag i bilden av de regioner i vårt land där näringslivet visar tendenser till stagnation är bristen på kapital och i synnerhet riskvilligt sådant. Vi förutsätter att samhället vid aktiveringen av lokaliseringspolitiken som en av de första åtgärderna kommer att uppmärksamma denna fråga. Det kan förutsättas att de statliga åtgärderna på detta område i ökad utsträckning kommer att kompletteras av åtgärder från kommuner eller från av grupper av kommuner bildade finansieringsbolag enligt modell Tornedalens industrialisering AB. En utredning om återlånebestämmelsernas reformering, som enligt vår uppfattning måste företas med största skyndsamhet, bör också överväga de former under vilka företag med kommunal borgen skulle kunna erhålla krediter från fonderna liksom möjligheterna för av grupper av kommuner bildade finansieringsbolag att erhålla krediter.

Med hänvisning till det ovan anförda får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning och förslag

a. angående en reformering av bestämmelserna för återlån från allmänna pensionsfonderna så att de mindre och medelstora företagen samt jord- och skogsbrukets kreditbehov bättre kan tillgodoses;

b. angående formerna för dispositionen av medel ur allmänna pensionsfonderna för en aktivering av lokaliseringspolitiken i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 24 januari 1963

T. V. Mattsson

Torsten Andersson

Harald Pettersson